

odborný časopis

sociální služby

cena: 69 Kč / 3 €

Institucionální péče o seniory
a výskyt násilí, konfliktů
a zanedbání péče:
nová empirická data

Seznamte se
s novými radními
pro sociální
oblast

Rozhovor

„Poskytovatelé, kraje, organizace i lidé
dokázali poskytovat skvělé služby
často navzdory systému,“
říká náměstek ministra Václav Pláténík

Nové modely péče zaměřené na člověka – inspirace ze zahraničí v rámci projektu NEAR

Již více než dva roky je Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR (APSS ČR) součástí mezinárodního projektu NEAR – New Social Services (Nové sociální služby), jehož hlavním cílem je rozvíjet a zdokonalovat nové sociální modely zaměřené na člověka, jeho rodinu a komunitu a předávat osvědčené postupy v oblasti péče a vzdělávání odborníků v sociálních službách.

■ **Text: Ing. Tereza Havelková,**
projektová manažerka

Do projektu NEAR je zapojeno pět evropských zemí, a to Španělsko, Česká republika, Finsko, Belgie a Itálie. Za Českou republiku je do projektu vedle APSS ČR zapojen jako politický partner Kraj Vysočina a několik vybraných zařízení sociálních služeb, které kraj zřizuje.

Abychom si mohli mezi zeměmi předávat dobrou praxi, inspirovat se a rozvíjet modely péče zaměřené na člověka, navštívili jsme každou partnerskou zemi hned dvakrát – poprvé šlo o studijní návštěvu a podruhé o tzv. výměnu profesionálů (v Belgii se výměna profesionálů uskuteční v říjnu letošního roku).

Studijní návštěvy byly více poznávací. V průběhu tří dnů jsme navštívili řadu sociálních zařízení, která pečují o své klienty v souladu s modely péče zaměřenými na člověka, a získali jsme základní informace o odborném vzdělávání pro zaměstnance sociálních služeb, kterými se daná země snaží tyto modely péče rozvíjet.

Druhá návštěva neboli výměna profesionálů byla naopak zaměřena více na praxi. Účastníci měli možnost poznat jednotlivé modely péče více do hloubky a často si je mohli vyzkoušet i osobně. Každé zahraniční cesty se za ČR zúčastnili i odborní zástupci z Kraje Vysočina a celkem již 10 zaměstnanců vybraných sociálních zařízení kraje.

➤ Pamplona – Snoezelen aktivity a nové AI technologie

První studijní cesta v roce 2023 se konala ve Španělsku, kde nás vedoucí partner projektu NEAR Regional Government of

Navarre přivítal v Pamploně v kraji Navarra. Město Pamplona je proslulé zejména tradičním během býků v ulicích města u příležitosti oslav svátku svatého Fermína. O tom, jaká zařízení jsme navštívili a co jsme mohli vidět, jsme vás již informovali v dřívějším vydání časopisu Sociální služby (v čísle srpen–září 2023).

Letos v květnu jsme Pamplonu navštívili podruhé, tentokrát v rámci výměny profesionálů. První den programu byl věnován dialogickému přístupu v komunikaci mezi profesionály, klienty a jejich rodinami. Základním prvkem tohoto dialogu je naslouchání, právo každého vyjádřit své obavy a postoje a zapojení všech zúčastněných do rozhodovacího procesu už od samého počátku. Klíčovým prvkem je i role externího facilitátora, který zajišťuje vyvážený dialog a dodržování jeho pravidel. V regionu Navarra bylo v tomto přístupu proskoleny již více než 200 odborníků z veřejných i soukromých institucí, kteří pracují s rodinami a jejich dětmi.

Druhý den jsme navštívili centrum San José, které pro své mentálně postižené klienty nabízí řadu aktivit založených

na Snoezelen konceptu. Tento koncept je aplikován ve speciálně upravených prostorech a slouží ke smyslové stimulaci klientů, k jejich relaxaci, zklidnění a propojení s prostředím. V centru San José jsme vyzkoušeli vodní terapii ve Snoezelen plaveckém bazénu a individuální a skupinové terapie ve dvou Snoezelen místnostech. Každé 3 měsíce je určeno nové hlavní téma aktivit (např. farmaření, moře, džungle apod.), kterému jsou přizpůsobeny všechny dekorace, tematicky laděné promítání, zvuky, vůně apod., tak aby klienti získávali stále nové podněty. Týdně se v centru San José zapojuje do Snoezelen aktivit více než 150 osob.

Třetí den se nesl v duchu AI technologií. Navštívili jsme Navarské výzkumné centrum pro umělou inteligenci, kde nám představili projekt AI-SPEAK. Nový systém je určen pro komunikaci lidí s poruchami řeči, zejména pro klienty s dysartrií (motorickou poruchou řeči vzniklou poškozením mozku). Data získaná od klientů jsou přepsána a AI se je naučí překládat do běžné řeči. Klient pak bude pomocí speciálního zařízení schopen mluvit a AI technologie jeho řeč rovnou přeloží. Klienti budou samostatnější, budou moci sami komunikovat s lékaři, na úřadech a lépe se zapojí do běžného života.

Dále jsme ve výzkumném centru vyzkoušeli speciální technologii Motion Composer, což je zařízení, které snímá pohyby

Účastníci workshopu Dialogický přístup

Pamplona Snoezelen plavecký bazén v San José

a gesta lidí a za pomoci speciálního softwaru je převádí na zvuky. Zařízení je určeno zejména pro osoby, které mají problém s komunikací a se socializací. Pomocí rytmu a hudby se lidé uvolní, lépe zapojí do skupiny, naučí se sebevyjádření a vzájemné interakci s ostatními.

» Kraj Vysočina – virtuální realita, gerontooblek a sociální zařízení kraje

Další studijní návštěva a výměna profesionálů se v rámci projektu NEAR konala v České republice. V listopadu 2023 a následně v listopadu 2024 uspořádala APSS ČR ve spolupráci s Krajem Vysočina dvě akce, na kterých jsme zahraničním účastníkům představili odborné vzdělávací kurzy

Asociace a navštívili jsme řadu sociálních zařízení na Vysočině.

Během první návštěvy měli účastníci možnost podívat se do Sociálního centra Kraje Vysočina a navštívit Domov Jeřabina v Pelhřimově. V průběhu návštěvy byl účastníkům v krátkosti představen kurz Virtuální realita – demence a kurz Paliativní přístup v sociálních službách. Na Vysoké škole polytechnické v Jihlavě se účastníci seznámili s novým modelem výuky, do které jsou zapojeni peer lektoři se zkušeností s duševním onemocněním.

V následujícím roce jsme na přání našich partnerů do programu znovu zařadili kurz Virtuální reality – demence. V tomto 3hodinovém kurzu měli účastníci možnost vyzkoušet si, jak člověk trpící demencí vnímá okolní svět, a na základě vlastní zkušenosti

lépe identifikovat jeho potřeby a poskytnout mu adekvátní podporu.

Dále jsme pro účastníky připravili interaktivní kurz Proměny stáří – Gerontooblek. Tento oblek je vybaven speciální zátěžovou vestou, zátěžemi na zápěstích a kotnících, ortézami, rukavicemi, které simulují stařecký třes, a speciálními brýlemi, které simulují oční vady. Umožňuje tak účastníkům reálně si představit, jak se cítí starší osoby či postižení, jak zvládají běžné úkony, chůzi apod. Pomáhá uvědomit si chyby, které si pracovník díky své plné síle a funkčnosti těla i mysli při kontaktu s klienty často neuvědomuje a které ovlivňují jeho přístup ke klientům a vztahy s nimi.

Praktická ukázka gerontoobleku

Na Vysočině tentokrát zahraniční účastníci navštívili sociální zařízení Benediktus v Modletíně a Domov pro seniory v Havlíčkově Brodě. V Benediktu nám ukázali, jak pracují s lidmi s postižením a jak se snaží rozvíjet jejich schopnosti. V domově pro seniory jsme se dozvěděli více o tom, jak se snaží podporovat soběstačnost seniorů, jak udržují kontakt s jejich okolím a jak vytvářejí seniorům co nejpřirozenější prostředí pro život.

Návštěva dílen v Benediktu

» Lahti – komunitní péče a sociální začleňování ve Finsku

V květnu 2024 a následně v lednu 2025 jsme navštívili finské město Lahti, ležící 100km od hlavního města Helsinek. Lahti je považováno za jedno z hlavních

»»» 54

Virtuální realita v Sociálním centru Kraje Vysočina

Účastníci studijní návštěvy v Lahti

««« 53

středisek zimních sportů ve Finsku, ve kterém se konají závody v běžeckém lyžování a mistrovství světa ve skocích na lyžích. V průběhu první studijní návštěvy jsme navštívili Hakamaa Farm, která nabízí své služby pro osoby se zdravotním i mentálním postižením. Pod hlavičkou konceptu Green Care poskytují svým klientům řadu aktivit založených na propojení s přírodou – starají se o zvířata, pracují v lese, na zahradě, učí se tradičním řemeslům apod.

Následující den byl věnován univerzitě aplikovaných věd LAB University. Navštívili jsme výukové prostředí LAB WellTech, kde se vyvíjí nové nástroje a produkty nejen

pro sociální služby, dozvěděli jsme se o nástroji ESIS, který pomáhá měřit míru sociální inkluze, a na workshopu jsme vyzkoušeli výuku založenou na simulaci. Vybraní účastníci ve speciální prosklené místnosti sehráli roli sociálního pracovníka a klienta v určité krizové situaci, jejich komunikace byla nahrávána na kameru, ostatní jsme pozorovali a poté společně s lektorem situaci rozebrali. Pomocí této výuky si studenti mohou v bezpečném prostředí svého kolektivu nacvičovat komunikační dovednosti, různé krizové situace při práci s klienty a lépe se připravit na praxi.

Komunitní centrum Dila Campus jsme navštívili hned dvakrát, poprvé při studijní

návštěvě a podruhé při výměně profesionálů v lednu 2025. Centrum se zaměřuje na sociální začleňování a nabízí širokou škálu aktivit pro obyvatele Lahti – domov pro seniory, služby pro zaměstnávání mládeže, aktivity pro matky s dětmi, denní péči o děti, bydlení pro uprchlíky, aktivity pro zdravotně postižené apod.

Region Päijät-Häme, ve kterém se město Lahti nachází, se dlouhodobě potýká s vysokou mírou nezaměstnanosti u mladých osob (až 15 %). Zařízení Dila Campus pro ně pořádá workshopy, které jim umožní najít uplatnění v sociální nebo zdravotní oblasti a zároveň je zapojuje do aktivit, které centrum pořádá. Tím jim dává příležitost vyzkoušet si práci s různými cílovými skupinami a vybrat vhodnou oblast pro jejich budoucí pracovní uplatnění.

Další zastávkou na výměně profesionálů byla sociálně-psychiatrická nadace Mente Palvelut. Toto zařízení již více než 30 let poskytuje služby pro lidi, kteří se zotavují z problémů s duševním zdravím a zneužíváním návykových látek. Své služby poskytují v souladu s přístupem zotavení (The

Společenská místnost v centru Dila Campus

Ten Kerselaere – asistované bydlení pro seniory

Ten Kerselaere – denní stacionář

Fitness pro seniory v Ten Kerselaere

Recovery Approach), podle kterého je zotavení a převzetí kontroly nad vlastním životem vždy individuální a proměnlivý proces a zároveň cestou, na které člověk nachází nový smysl života.

V současnosti v zařízení vyvíjejí model péče zaměřený na výživu, spánek a pohyb (RAULI HA(LL)USSA). Ve skupinkách po 10 lidech po dobu 4 měsíců probíhají různé skupinové aktivity, pohybové experimenty, jsou sledovány stravovací a spánkové návyky účastníků a je poskytován individuální koučink, který podporuje jejich aktivní zapojení a samostatnost.

V centru Lahti jsme dále navštívili Lahti Palvelutori Service Centre, které poskytuje různé veřejné služby. Klíčovým prvkem je zapojení peer koučů – osob se zdravotním postižením, které pomáhají ostatním s integrací do běžného života. Peer kouči získávají za svou práci odměnu, pracovní příležitost i možnost začlenit se do běžného

života, a navíc pomáhají stejně postiženým lidem.

Na radnici nám zástupci města Lahti představili model Kids dialogue (Dětský dialog), což je model participativního financování, který zapojuje mladé lidi a děti včetně těch z mateřských škol do společenských diskusí a umožňuje jim podílet se na rozhodování o investicích a projektech města.

➤ Mechelen – inspirativní rezidenční centrum pro seniory

V říjnu 2024 jsme během studijní návštěvy zavítali do belgického města Mechelen, které se nachází jen pár minut vlakem od hlavního města Bruselu. Naši první zastávkou byla regionální nemocnice AZ Sint-Maarten, která vyniká vysoce integrovaným sociálně-zdravotním přístupem k pacientům, klíčovými postavením sociálních pracovníků v multidisciplinárních týmech a vysokou úrovní digitalizace. Nemocnice úzce spolupracuje s rodinou pacienta a řeší i jeho širší životní kontext (bydlení, finance, práci). Tento přístup je inspirativní pro český systém, který stále postrádá provázanost sociálních a zdravotních služeb, digitalizaci a celostní pohled na klienta.

Dále jsme v Mechelenu navštívili Univerzitní psychiatrické centrum Duffel, které poskytuje široké spektrum psychiatrické péče, a to rezidenční, ambulantní i terénní

formou. Vyniká multidisciplinárním přístupem a úzkým propojením s výzkumem a vzděláváním, což umožňuje zavádět inovace do praxe. Unikátní je důraz na existenciální a spirituální rozměr péče o duševní zdraví a aktivní zapojení klientů, rodin i odborníků do plánování léčby.

Velmi inspirativní byla zejména návštěva rezidenčního centra Ten Kerselaere, které nabízí komplexní péči a podporu seniorům. Rezidenční centrum má velmi jednoduchou, ale zároveň praktickou architekturu budov, která umožňuje rychlé změny ve způsobu využívání jednotlivých prostor. Zařízení podporuje setkávání uživatelů služeb s dětmi či dospělými z místních komunit a kombinuje služby na jednom místě. Souslednost služeb pro seniory byla obdivuhodná. Senior může do centra nejprve docházet na obědy, zapojovat se do různých volnočasových aktivit, následně se může do zařízení přestěhovat a bydlet ve vlastním bytě a časem, kdy bude vyžadovat vyšší míru péče, se přestěhuje do další části centra, kde je o něj komplexně postaráno. V rezidenčním centru nám rovněž představili koncept Noční péče, která poskytuje podporu klientovi a jeho neformálnímu pečovateli. Až 3 dny v týdnu mohou neformální pečující, kteří se starají o osoby s chronickým onemocněním, s demencí nebo o osoby v paliativní péči, požádat o noční hlídání od 22:00 do 7:00, a to buď v domácím prostředí, nebo v nočním stacionáři. Uživatelé platí poplatek za noc, který může být až z 50 % hrazen zdravotní pojišťovnou. Neformální pečovatelé si tak mohou odpočinout a nabrat sílu na další pečování o své blízké.

➤ Řím – péče o ohrožené děti a sociální farmy

V březnu 2025 se konala další studijní návštěva, tentokrát ve slunné Itálii, v Římě. Hned první den jsme navštívili italské Ministerstvo práce a sociálních věcí, kde jsme se dozvěděli více o italském modelu sociální politiky. Správa a poskytování sociálních služeb je v Itálii rozdělena mezi kraje a obce. Kraje mají na starost plánování, koordinaci a zajišťují integraci s oblastí zdravotnictví, vzdělávání a zaměstnanosti. Obce pak zajišťují realizaci integrovaného systému sociálních služeb. Itálie se dlouhodobě potýká s nedostatkem sociálních pracovníků (v současnosti mají 1 sociálního pracovníka na 5000 obyvatel), nízkým zájmem o profesi a rostoucí mírou agrese vůči pracovníkům. V reakci na to byly zavedeny speciální kurzy na zvládání krizových situací a osobní bezpečnost.

Následující den nám byly představeny dva projekty zaměřené na ohrožené děti.

Účastnice z Domova Kamélie Křižanov

Prezentace projektu Dobry start

55

Zástupci Kraje Vysočina a Domova Žďárec

Prvním z nich byl projekt Il Buon Inizio (Dobrý start), který podporuje děti od 0 do 6 let a jejich rodiny, a to v různých lokalitách, s důrazem na význam raného dětství pro budoucnost jednotlivců i rodin. Zaměřuje se na chudobu, předčasné ukončení školní docházky, ochranu před zneužíváním a posilování rodičovských kompetencí. Projekt je zaměřen i na podporu migrantů a uprchlíků, a to na celostátní úrovni.

Druhým z projektů byl projekt P.I.P.P.I., jehož název je inspirován postavou Pippi

Dlouhé Punčochy, která symbolizuje odolnost a schopnost překonávat překážky.

V Itálii je projekt zaměřen na podporu rodin v obtížných situacích a prevenci odebrání dětí do ústavní péče, prostřednictvím multidisciplinární spolupráce mezi sociálními službami, školami a zdravotnickými zařízeními. Aktivita mimo jiné zahrnují i intenzivní domácí péči a aktivity s rodiči. Program funguje od roku 2010, je realizován ve spolupráci s univerzitami, městy a státní správou a ukázal se jako efektivní v posilování rodinných vazeb a snižování počtu odebraných dětí. Inspirací pro ČR je role regionálního koordinátora, pevně daná délka podpory (18 měsíců) a silná podpora ze strany ministerstva.

Večerní procházka Římem - Koloseum

Poslední návštěva se věnovala Rete delle Fattorie sociali neboli síti sociálních farem. Tato síť sociálních farem sdružuje v Itálii více než 3 000 zemědělských podniků a zaměřuje se na podporu znevýhodněných osob, jejich pracovní začlenění, vzdělávání a terapii. Tyto farmy jsou ekonomicky soběstačné a udržitelné. Některé provozují agroturistiku a poskytují ubytování, jiné se soustředí na prodej tzv. farmářských bedýnek. Ve spolupráci s Univerzitou Tor Vergata byl vytvořen specializovaný Magisterský program v sociálním zemědělství určený pro zemědělce, sociální pracovníky a další odborníky, kteří chtějí získat znalosti pro navrhování a řízení sociálních farem.

QR 1 – webových stránkách APSS ČR www.apsscr.cz

→ Projekty → NEAR - New social services

QR 2 – na webových stránkách projektu www.interregeurope.eu/near (v AJ)

INZERCE

BEZPLATNÝ ONLINE KURZ CARE4SKILLS

Asociace poskytovatelů ČR vám přináší jedinečný mezinárodní online vzdělávací program zaměřený na klíčové oblasti dlouhodobé péče a digitálních dovedností!

Co vás čeká?

- ⇒ OSOBNÍ PŘÍSTUP K PÉČI A ZAJIŠTĚNÍ KVALITY
- ⇒ ŘÍZENÍ RIZIK A BEZPEČNOST
- ⇒ ASISTIVNÍ TECHNOLOGIE
- ⇒ DIGITÁLNÍ PÉČE A MODERNÍ NÁSTROJE

TERMÍN DOKONČENÍ

Kurz je třeba absolvovat
do **konce března 2025**

REGISTRACE

**PRODLOUŽENO
DO 31. 7. 2025**

Kontakt

Ing. Simona Matějková
e-mail: projekty@apsscr.cz
tel.: 734 152 928

Výhody kurzu

ZDARMA – 8 hodin online výuky

FLEXIBILITA – studujte podle svých časových možností

CERTIFIKÁT – po absolvování kurzu a závěrečného testu získáte certifikát pro vaše profesní portfolio

Tento online vzdělávací kurz je součástí pilotního programu. Vaše zpětná vazba je pro nás velmi cenná a pomůže nám vylepšit obsah pro budoucí účastníky. Formulář pro zpětnou vazbu naleznete v závěrečném modulu kurzu.